

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Tirsdag 14. april 2015 kl. 09:15 – 10:10.

Møterom 546

Innkalles:

Bjørnar Borvik (leder) (a)

Magne Strandberg (a)

Bjørn Henning Østenstad – vara for Anneken Sperr (a)

Jonas Jensen (b)

Eli Tjerandsen – vara for Kjersti Bakke Sørensen (c)

Emilie Melbø Kristoffersen (d)

Sandra Guderud (d)

Sekretær: joanne.spjelkavik@jurfa.uib.no

Neste møte: 21. april 2015

Sak 27/15	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Ingen merknader Dagsorden: Ingen merknader
	Vedtaksaker
Sak 28/15	Høringssak fra UHR om sensorordninger. Notat med lenker til høringssak.
Vedtak	Fakultetet leverer høringssvar som foreslått, redigert av studiedekanen på bakgrunn av merknader i møtet. [Det endelige høringssvaret inngår til slutt i protokollen her.] Protokollen ble godkjent i møtet.

Eventuelt

Bjørnar Borvik
Leder

Johanne Spjelkavik
Sekretær

UHR: Vurdering av sensurordningene innen høyere utdanning – HØRING

20150408/JOSP

Fra SA, UiB har vi mottatt en henvendelse om høring¹ av en rapport² fra UHR om sensurordningene. Forslaget til høringssvar begynner midt på side 6 i notatet her.

En sentral del av bakgrunnen for UHRs tiltak er den såkalte SØF-rapporten³ fra 2013, som avdekker til dels store avvik mellom sektorenes enheter i bruk av karakterskalaen.

UHRs arbeidsgruppe har også støttet seg til en rapport fra NIFU-Step fra 2009: «Hva er viktige kvaliteter ved god sensur?»⁴

UHRs målsetning er «å få til en sterkere samordning av karakterbruken på tvers av fag og institusjoner»⁵.

MERKNAD: For dette formålet anbefaler de en rekke tiltak for harmonisering av selve sensuraktiviteten. De underliggende realitetene – emnets læringsmål, undervisningen, betingelsene for studentens prestasjoner og så videre, vies bare indirekte oppmerksomhet. Det er ikke tvilsomt at det er av betydning å kalibrere bruken av en karakterskala som framstår som ensartet over hele sektoren, men det er nødvendig å gå dypere inn i de underliggende forutsetningene, og kalibrere også disse, før en tilfredsstillende samordning kan finne sted.

Den nasjonale karakterskalaen har visse kvalitative egenskaper:

- A Fremragende**
Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
- B Meget god**
Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
- C God**
Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
- D Nokså god**
En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
- E Tilstrekkelig**
Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
- F Ikke bestått**
Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

Arbeidsgruppens anbefalinger med merknader

I rapportens kapittel 6 (fra side 21) presenteres et sett konkrete forslag til tiltak:

¹ http://www.uhr.no/aktuelt_fra_uhr/rapport_om_sensurordningene_innen_hoyere_utdanning_-_horing

² http://www.uhr.no/documents/Endeleg_sluttrapport_1612_sensurordninger.pdf_L_39337_.pdf

³ https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/karakterbruk_og_kvalitet_i_hoyere_utdanning.pdf

⁴ <http://www.nifu.no/files/2012/11/NIFUrapport2009-21.pdf>

⁵ Rapporten, side 21.

- Felles regler om sensurordninger. Bør iverksettes fra og med H16 ved felles forskrift eller ved at institusjonene innarbeider reglene i lokale forskrifter.
 - o Sensorveiledninger:
 - Arbeidsgruppen anbefaler at det utarbeides sensorveiledninger til alle eksamener. *MERKNAD: Hos oss har vi ikke praksis for sensorveiledninger for eksamener i spesialemner (og masteroppgave). Unntaket har vært begrunnet i at det ofte bare er én kommisjon i hvert emne, og hensynet til samordning av sensuren faller bort. Etter gjeldende satser honoreres utarbeidelse av sensorveiledning med 9 timer. I 2014 hadde vi eksamen i 37 spesialemner hvert av semestrene – det gir 74 eksamener, som etter gjeldende sats for godtgjørelse, ville krevd 666 timer for å skrive sensorveiledning. Vi har heller ikke praksis for sensorveiledninger til kontinuasjonseksamen. Sensorveiledninger til kontinuasjonseksamen i 15 emner pr år, koster ytterligere 135 timer. **Det vil altså være svært kostnadskrevende for oss å utarbeide sensorveiledninger for alle emner – de ressursmessige konsekvensene vil langt overstige de mulige positive konsekvensene av et slikt krav. Selv om dette utvilsomt er et godt tiltak, vil det etter vår oppfatning bare være realistisk for de største eksamenene.***
 - o Kvalifikasjonskrav for sensorer.
 - Arbeidsgruppen anbefaler at kvalifikasjonskravet til sensorer blir det samme som kravet for å undervise i emnet, og at også særlig relevant yrkeserfaring kan godkjennes som kvalifikasjon. *MERKNAD: Hos oss har vi fastsatt kvalifikasjonskrav til hjelpelærere og sensorer; karakterkravet er «overvekt av karakteren B eller bedre. I vurderingen kan det også legges vekt på spesialisering, yrkespraksis og undervisningserfaring, samt "egnethet".» **Forslaget er allerede realisert hos oss.** Det kan eventuelt være aktuelt å foreslå – enten i høringssvaret, eller som lokal regulering – at sensorer må tjenestegjøre med undervisning og fortrinnsvis også kommentering før de rekrutteres som sensorer. Denne tjenesten skal underlegges en reell vurdering før de engasjeres som sensorer. [Dette kan innebære svært uheldige konsekvenser for rekrutteringen av sensorer?]*
 - o Minstekrav til antallet sensorer. Arbeidsgruppen anbefaler:
 - Det bør være to sensorer på muntlig eksamen og på andre eksamener som ikke lar seg etterprøve. (*MERKNAD: Sensuren på slike eksamener kan ikke påklages.*)
 - Det bør være to sensorer på bachelorarbeid.
 - I andre eksamener bør en medsensor oppnevnes. Når det er over 40 besvarelser i et emne, bør medsensor vurdere minst 25 % av besvarelsene, og denne vurderingen bør legges som normgrunnlag for vurdering av de resterende besvarelsene. I emne med flervalgsprøver eller sammenlignbare prøvingsformer, kan bruken av medsensor begrenses til utarbeidelse av eksamensoppgaver. *MERKNAD: Denne ordningen tilsvarer vår nivåkontroll på de obligatoriske emnene, men forslaget tar med noen flere besvarelser. Det kan være gode grunner til å utvide antallet besvarelser som går til nivåkontroll, men hvis vi skal operere med 25 % av besvarelsene, vil det være tale om rundt 100 besvarelser – det utelukker seg selv. Det er heller ikke et alternativ å ha to nivåkontrollører, ettersom selve ordningen vel baseres på at nettopp ett par øyne skal se over det hele. For våre spesialemner, ville det i 2014 ha omfattet ett emne i vårsemesteret og fem i høstsemesteret. I seg*

*selv er det overkommelig, men det kan representere en utfordring å finne kvalifisert nivåkontrollør i de tilfellene emneansvarlig selv er sensor – alternativet er å utelukke emneansvarlig som sensor i de største emnene. Konklusjon: **For oss vil det ikke være realistisk å operere med 25 % til nivåkontroll på de obligatoriske emnene. For spesialemler vil vi sannsynligvis kunne gjøre nødvendige tilpasninger for å få det til.***

- Definisjon av ekstern sensor. Arbeidsgruppen tilrår følgende definisjon:
 - Ekstern sensor kan ikke være tilsatt i hovedstilling eller bistilling og heller ikke ha hatt engasjement som timelærer i det aktuelle emnet for eksamensskullet. *MERKNAD: Vi har trolig ikke hatt noen definisjon av ekstern sensor, og spørsmålet har sjelden kommet på spissen. **Det er neppe noen grunn til at vi ikke uten videre skulle kunne slutte oss til forslaget.***
- Minstekrav til ekstern sensur. Arbeidsgruppen anbefaler:
 - Det bør nyttes ekstern sensor på muntlig eksamen og på andre eksamener som ikke lar seg etterprøve.
 - Det bør nyttes ekstern sensor på bachelorarbeid/-gradsarbeid
 - I andre eksamener bør det hvert år nyttes ekstern sensor på 1/3 av emnene sånn at alle emnene i løpet av en treårsperiode har hatt ekstern sensur. Når det er over 40 besvarelser i et emne, bør ekstern sensor vurdere minst 25 % av besvarelsene, og denne vurderingen bør legges som normgrunnlag for vurderingen av de resterende besvarelsene.
 - Vurdering av praksisopplæring bør skje i samarbeid mellom praksisveileder og faglærer/emneansvarlig i tråd med etablert praksis.

MERKNAD: Det er ikke åpenbart hva arbeidsgruppen søker å oppnå med denne delen av forslaget. En underliggende hypotese synes å være at ekstern sensur representerer «kvalitetssikringen». Hvorfor det er bedre å ha ekstern sensor enn intern på eksamener der sensuren ikke kan påklages, synes ikke opplagt. Nå er et tidligere forslag at slike eksamener alltid skal ha to sensorer – da er det likevel ikke urimelig at den ene av dem er ekstern.

Det tredje punktet i dette forslaget, innebærer at nivåkontrollen blir ekstern. Det er neppe i god overensstemmelse med våre tanker om hvor ansvaret for kvalitet og nivå skal ligge – jf. Universitets- og høyskoleloven § 3-9 nr. 1 andre punktum: «Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium.» Siden institusjonen har dette ansvaret, vil en ekstern sensor i alle tilfeller måtte underlegges nokså nitid instruksjon, og da vil mye av poenget formodentlig forsvinne.

I den grad vi har noen synspunkter på dette punktet, er de kritiske.

- Oppnevning av sensorer. Arbeidsgruppen anbefaler:
 - Interne og eksterne sensorer oppnevnes av styret ved institusjonen eller av det organet som oppnevningen eventuelt er delegert til. *MERKNAD: **Det er vanskelig å se hva som er nytt her – jf. Universitets- og høyskoleloven § 3-9 (2).***
- Håndtering av uenighet mellom sensorer. Arbeidsgruppen anbefaler:
 - Hovedregelen bør være at ekstern sensor avgjør når det er uenighet mellom intern og ekstern sensor. Dersom det nyttes bare en sensor på en del av besvarelsene, bør tvilstilfeller drøftes med ekstern sensor. I særlige tilfeller bør det oppnevnes en tredje sensor. *MERKNAD: Dette forslaget utfordrer vår*

ordning for nivåkontroll. Vi har praksis for at «tvilstilfeller» drøftes med nivåkontrolløren – som altså er intern, siden han/hun er emneansvarlig. Det framstår ikke som klart hva man tar sikte på med dette forslaget, eller hvordan det er tenkt i praksis. (Tenker man at også ekstern sensor skal drøfte tvilstilfeller med ekstern sensor? Når/hvor kommer den tredje sensoren inn i bildet?) Her ser vi igjen antakelsen om at det er ekstern sensor som representerer kvalitetssikringen – for vårt vedkommende er det neppe entydig.

- Ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningen. Arbeidsgruppen foreslår ingen tiltak her – hvis de øvrige forslagene med hensyn til ekstern sensur blir fulgt, er det ikke behov for noen særskilte tiltak – utover å vise til lovens krav til ekstern evaluering (§ 3-9 (1) tredje punktum). *MERKNAD: Det er neppe grunn til å dvele ved dette punktet i denne sammenhengen, men det kan være av interesse å merke seg at de tre begrepene ekstern sensor/sensur, «ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene» og programsensor ikke framstår som entydig over hele sektoren.*
- Sensorordninger og kvalitetssystem

- Arbeidsgruppen anbefaler at følgende innarbeides i institusjonenes kvalitetssystemer:
 - Minstekrav om tallet på sensorer og omfanget av ekstern sensur
 - Deltakelse i nasjonal samordning av karakterbruk og sensurarbeid
 - Evaluering av vurderingsordningene

MERKNAD: Dette forslaget er svært vidtrekkende. Det forutsetter omfattende materielle regler om sensorordninger, og omfattende nyordninger. At slike ordninger – hvis de innføres – innarbeides i institusjonenes kvalitetssystemer, er neppe kontroversielt. Ordningene selv, er det imidlertid all mulig grunn til å drøfte – det gjøres i de følgende punktene.

- Samordning av sensurarbeidet
 - Rapporten (side 12) viser til en rekke tiltak som allerede er gjennomført.
 - Arbeidsgruppen anbefaler at det i 2016 blir holdt fire årlige nasjonale sensorsamlinger med hovedvekt på konkret sensurarbeid, karakterbeskrivelser i forhold til læringsutbyttebeskrivelser og retningslinjer for sensurering. Målgruppen for sensorsamlingene vil være
 - Sensorer
 - Lærere, sekretærer og medlemmer i institusjonenes studieutvalg
 - Ledere, sekretærer og medlemmer i nasjonale rådsorgan
 Samlingene kan organiseres med deltakere fra fagområder med felles eller nært beslektede problemstillinger, og de kan eventuelt ha en kombinasjon av plenums- og fag/fagområdesamlinger.

De nasjonale samlingene bør følges opp med samlinger ved den enkelte institusjon eller for flere institusjoner innenfor regionene. UHR i samråd med institusjonene bør utarbeide en felles mal for de lokale oppleggene.

Kostnadene ved de nasjonale samlingene «kan dekkes ved deltakeravgift, alternativt ved [...] prosjektkostnader fra Kunnskapsdepartementet», kostnadene for lokale samlinger bør finansieres innenfor institusjonenes ordinære budsjett – det vises til at dette er et kvalitetssikringstiltak og bør som sådan ha budsjettdekning i utgangspunktet.

I utredningen er sensorsamlinger omtalt som ett av flere tiltak for samordning og harmonisering av sensurarbeidet. I oppfølgingen av SØF-rapporten har man foreslått å organisere «samlinger der sensorer innenfor fag eller fagområder møtes og drøfter bruken av karakterskalaen i egne fag»⁶. På side 13 i rapporten er det gjort nærmere rede for hva arbeidsgruppen ser for seg, et sentralt tiltak er: «Fra og med 2016 blir det holdt årlige nasjonale sensorsamlinger med hovedvekt på diskusjon av konkret sensurarbeid, karakterbeskrivelser i forhold til læringsutbyttebeskrivelser og retningslinjer for sensurering.»

MERKNAD: Dette tiltaket vil være helt nytt for oss – det kan eventuelt sammenlignes med sensormøter som fant sted midtveis i sensuren av avdelingseksamener før 2003. Det vil utvilsomt være kostnadskrevende. Videre vil det innebære et praktisk problem for oss som nytter hovedsakelig eksterne sensorer som er beskjeftiget med jobb andre steder.

På den annen side er det sannsynlig at dette ville kunne bidra adskillig til kvalitetssikring av sensuren; bevisstgjøringen om forbindelsen til læringsmålene er viktig, det samme er «assimileringen» av nye sensorer inn i den faglige tenkingen som kreves av sensorer. Problemstillingen er akutt aktualisert ved resultatene av blind klagesensur, og studentenes reaksjoner i noen av de tilfellene.

Det er ikke tvil om at tiltaket vil virke til å trekke ressurser til eksamensaktiviteten – i strid med vår og Kvalitetsreformens målsetning. Det kan likevel godt være at dette er et kvalitetstiltak det (av flere grunner) kan være verd å se nærmere på.

De fire årlige nasjonale samlingene tenkes antakelig å gå på omgang mellom fagområdene – det innebærer at jus vil involveres med flere års mellomrom. Lokale samlinger bør kunne tilpasses det behovet og de rammene fagmiljøene selv har.

- Nasjonale sensorkorps.
 - o Rapporten viser til en ordning med nasjonale sensorkorps for ergoterapiutdanningen i Danmark (side 13).
 - o Arbeidsgruppen anbefaler at det som en prøveordning opprettes nasjonale sensorkops innenfor tre fagområder:
 - Fakultetsmøtene og de nasjonale rådsorganene inviteres til å melde inn fag som kan være med i et sensorkorps på lavere grad, totalt tre fag med virkning fra 2016
 - Sensorkorpset skal stå for eksternt sensur innenfor to til tre sentrale emner i de aktuelle fagene
 - Sensorkorpset utarbeider en kort karakterrapport for hvert semester
 - Ordningen søkes finansiert med prosjekttilskudd fra Kunnskapsdepartementet
 - Ordningen evalueres etter to semester

MERKNAD: Dette kan være en velegnet arena for oss til å sikre at de ulike utdanningene innen jus – som for en stor del godskrives hos oss – faktisk holder samme nivå. Vi må imidlertid være på det rene med at «nivå» i denne sammenheng forutsetter at også en lang rekke andre variable er kalibrert – læringsmål, underveisprøving, eksamensordninger og så videre. Det skal også nevnes at akkurat for de juridiske gradsstudiene har vi allerede en ikke ubetydelig utveksling av

⁶ Rapporten, side 12.

sensorer, sånn at formålet i en viss grad er dekket. Det er likevel en utvilsom gevinst å hente i en institusjonalisering av et slikt «nivelleringsiltak».

- Nasjonale deksamener
Arbeidsgruppen **setter ikke fram noe forslag**, men viser til at NOKUT har fått et oppdrag fra KD om å gjennomføre et pilotprosjekt med nasjonale deksamener. Erfaringene fra piloten kan få betydning for hele sektoren. Planen er å gjennomføre piloten i løpet av 2015 for
 - o Matematikk i grunnskolelærerutdanningene, trinn 1-7 og trinn 5-10
 - o Anatomi og fysiologi i bachelorgradsstudiet i sykepleie
 - o Revisjonsfag i bachelorgradsstudiet i regnskap og revisjon
- MERKNAD: Alle disse er rammeplanregulerte utdanninger. Det kan være grunn til å vente en debatt om rammeplaner i forbindelse med evalueringen av pilotene.*

Budsjettmessige konsekvenser. Det vises til kapittel 6.5 og vedlegg 2 i rapporten.

Forslag til høringsvar fra Det juridiske fakultet

Vi viser til henvendelse datert 23. mars 2015. med oversendelse fra UHR datert 9. mars 2015. Fakultetets frist er satt til 17. april.

Først vil vi beklage at fristen er så vidt kort – i de fire ukene høringsfristen omfatter, inngår påsken. Saken er svært viktig og bør ideelt ha en bred behandling i fagmiljøet. Tidsrammen gir lite rom for å forberede en slik behandling og samordne resultatet til et høringsvar fra fakultetet.

Vi har i stedet behandlet saken i Studieutvalget, og vil bemerke:

1. Vi ser behovet for kvalitetssikring av sensurarbeidet.
2. Vi ser behovet for samordning og «kalibrering» av bruken av karakterskalaen. Når vi har en nasjonal skala som framstår som ensartet, er det av betydning at den faktisk er det – både innen og på tvers av fagområdene.
3. Vi anser at erfaringene sektoren i disse dager gjør med klagesensur etter de nye reglene i universitets- og høyskoleloven, aktualiserer en drøftelse av forståelsen og bruken av karakterskalaen.
4. Vi ville ønske en tydeligere vektlegging av sammenhengen mellom læringsmål og vurdering/karaktersetting. Rapporten går meget nøye inn på instrumenter for å samordne selve karaktersettingen, mens de underliggende realitetene – som vi mener har den avgjørende rollen – får mindre oppmerksomhet.
Vi anser at en god kvalitetssikring av sensur/vurdering forutsetter en felles forståelse av læringsmålene og deres betydning for nivået et emne eller en studentprestasjon befinner seg på.
5. Konkret til rapporten og forslagene der:
 - a. Felles regler om sensurordninger
 - i. Sensorveiledninger. For alle obligatoriske emner i masterstudiet i rettsvitenskap har vi sensorveiledninger til ordinær eksamen. Vi har det ikke til eksamen i spesialemner, og heller ikke til utsatt prøve. Det henger sammen med at disse eksamenene normalt har bare én kommisjon, og behovet for samordning er ikke til stede. For oss ville et pålegg om sensorveiledninger til alle eksamener, representere en merbelastning på mer enn et årsverk undervisning. **Vi er i tvil om nytten av et slikt pålegg for eksamener med bare én kommisjon, i forhold til kostnadene ordningen vil representere.**

- ii. Kvalifikasjonskrav for sensorer. Vi har allerede samme krav til sensorer som til undervisere, og **har ingen merknad til forslaget**. Et eventuelt krav om *erfaring fra undervisning i det aktuelle emnet* vil i mange tilfeller være et godt kvalitetssikringstiltak. En slik ordning kan gjerne anbefales i en eventuell nasjonal norm, men bør neppe gjøres obligatorisk.
 - iii. Minstekrav til antallet sensorer. Ordningen med nivåkontroll som skisseres, praktiseres allerede hos oss. Vi har imidlertid ca 12,5 % av besvarelsene til kontroll. Vi har eksamenskull på rundt 400 kandidater – 25 % av dette ville utgjøre 100 besvarelser, og det er ikke realistisk at en slik mengde skulle kunne få en grundig gjennomgang av nivåkontrollør på rimelig tid. Hvis vi måtte ha to nivåkontrollører, faller poenget bort etter vår mening. **Vi støtter forslag om nivåkontroll, men omfanget må begrenses til det som er realistisk overkommelig.**
 - iv. Definisjon av ekstern sensor. **Vi har ingen innvendinger til forslaget, og mener at det kan være fornuftig med en slik definisjon.**
 - v. Minstekrav til ekstern sensur. **Vi er kritiske til at den «endelige» nivåfastsettelsen skal tillegges ekstern sensor.** Universitets- og høyskoleloven tillegger institusjonen ansvaret for det faglige nivået på eksamen (§ 3-9 (1)). Videre heter det i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (4): «Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.» Emneansvarlig har altså et velfundert ansvar for innhold og nivå i sitt emne; det forutsettes å komme til uttrykk i læringsmålene og konkret i sensorveiledningen for eksamen.
Det framstår som dårlig i samsvar med dette, at «siste ord» med hensyn til nivå og kvalitet skal tilligge en ekstern sensor; dersom institusjonen utøver streng instruering overfor den eksterne, faller poenget i alle fall bort – dersom den eksterne opptreer relativt fritt, sitter institusjonen med ansvar på et område der de er fratatt instrumentene.
Det framstår for øvrig som uklart hva som er formålet med denne delen av forslaget fra UHRs arbeidsgruppe, og hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for forslaget.
 - vi. Oppnevning av sensorer. Dette forslaget synes å være i god overensstemmelse med bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven § 3-9 (2). Vi kan ikke se hva som er nytt i dette forslaget, og har ingen merknader til det.
 - vii. Håndtering av uenighet mellom sensorer. Se merknaden til punkt v over. For øvrig framstår det som uklart for oss hva dette forslaget egentlig går ut på, og hvilket problem det tar sikte på å løse.
 - viii. Ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene. Vi har ingen merknader til forslaget, men anser at det kan være av interesse å avklare begrepsbruken – det kan virke som begrepene ekstern sensor/sensur, ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene, programsensor og eventuelt også tilsynssensor ikke har noen entydig anvendelse i sektoren.
- b. Sensurordninger og kvalitetssystem. Dette framstår som et nokså vidtrekkende forslag. Vi har ingen innvendinger til at de tiltakene som vedtas, også innarbeides i

kvalitetssikringssystemet. Vi tar imidlertid noen **forbehold når det gjelder innholdet i det som foreslås** – se de følgende punktene.

- c. Samordning av sensurarbeidet – nasjonale og lokale sensorsamlinger.
Dette forslaget har omfattende konsekvenser, både praktiske og budsjettmessige. Våre innvendinger er knyttet til kostnadssiden, og til det praktiske: De aller fleste av våre sensorer er eksterne og de er i annet fast arbeid. Det vil naturlig begrense i hvor stor grad de har anledning til å delta i slike samlinger. Videre stiller vi spørsmål ved at det ikke er problematisert i rapporten at tiltakene – og kanskje særlig dette – vil trekke ressurser fra undervisning til prøving, i strid med en av retningslinjene fra Kvalitetsreformen.
På den annen side ser vi utvilsomt gevinstene med slike samlinger, det vil nok så sikkert bidra til kvalitetssikring og -heving og behovet er ytterligere aktualisert etter erfaringer vi (og store deler av sektoren) gjør i tilknytning til ny ordning for klagesensur.
Samlet sett er vi positive til tiltaket, men vil peke på at det vil være ressurskrevende.
- d. Nasjonale sensorkorps. **Vi stiller oss positiv til en slik ordning. Vi ønsker imidlertid å peke på at en slik nivellering av sensuren ikke må forveksles med en nivellering av studentenes samlede kunnskaper og kompetanse – for et slikt formål må også læringsmål, underveisprøving, eksamensordninger og så videre undersøkes. Vi vil også nevne at for de juridiske gradsutdanningene er det i en viss grad felles bruk av sensorer, noe som et stykke på vei oppfyller samme formål.**

[Tilbake til saklisten](#)

Høringssvaret slik det ble endelig utformet

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2015/3165-JOSP

Dato

14.04.2015

Hørings svar fra Det juridiske fakultet

Vi viser til henvendelse datert 23. mars 2015. med oversendelse fra UHR datert 9. mars 2015. Fakultetets frist er satt til 17. april.

Først vil vi beklage at fristen er så vidt kort – i de fire ukene høringsfristen omfatter, inngår påsken. Saken er svært viktig og bør ideelt ha en bred behandling i fagmiljøet. Tidsrammen gir lite rom for å forberede en slik behandling og samordne resultatet til et hørings svar fra fakultetet.

Vi har i stedet behandlet saken i Studieutvalget, og vil bemerke:

1. Vi ser behovet for kvalitetssikring av sensurarbeidet.
2. Vi ser behovet for samordning og «kalibrering» av bruken av karakterskalaen. Når vi har en nasjonal skala som framstår som ensartet, er det av betydning at den faktisk er det – både innen og på tvers av fagområdene.
3. På bakgrunn av den brede variasjonen i form og innhold vi har innen uh-sektoren – og som i de fleste tilfeller er ønskelig, bør man være forsiktig med å regulere i stor detalj og med omfattende bindinger, de prosesser og metoder enhetene velger for å nå sine mål.
4. Vi anser at erfaringene sektoren i disse dager gjør med klagesensur etter de nye reglene i universitets- og høyskoleloven, aktualiserer en drøftelse av forståelsen og bruken av karakterskalaen.
5. Vi er optimistiske med hensyn til de mulighetene for samhandling og koordinering som ligger i de digitale plattformene som nå etter hvert introduseres for eksamen. Her vil være muligheter for sensorer og fagansvarlige til å utveksle synspunkter og formidle erfaringer på en annen måte en det som har vært gjeldende til nå – og til langt lavere kostnad med hensyn til både tidsbruk og økonomi.
6. Vi ville ønske en tydeligere vektlegging av sammenhengen mellom læringsmål og vurdering/karaktersetting. Rapporten går meget nøye inn på instrumenter for å samordne selve karaktersettingen, mens de underliggende realitetene – som vi mener har den avgjørende rollen – får mindre oppmerksomhet.

Vi anser at en god kvalitetssikring av sensur/vurdering forutsetter en felles forståelse av læringsmålene og deres betydning for nivået et emne eller en studentprestasjon befinner seg på.

7. Konkret til rapporten og forslagene der:

a. Felles regler om sensurordninger

- i. Sensorveiledninger. For alle obligatoriske emner i masterstudiet i rettsvitenskap har vi sensorveiledninger til ordinær eksamen. Vi har det ikke til eksamen i spesialemner, og heller ikke til utsatt prøve. Det henger sammen med at disse eksamenene normalt har bare én kommisjon, og behovet for samordning er ikke til stede. For oss ville et pålegg om sensorveiledninger til alle eksamener, representere en merbelastning på mer enn et årsverk undervisning. **Vi er i tvil om nytten av et slikt pålegg for eksamener med bare én kommisjon, i forhold til kostnadene ordningen vil representere.**
- ii. Kvalifikasjonskrav for sensorer. Vi har allerede samme krav til sensorer som til undervisere, og **har ingen merknad til forslaget.**
- iii. Minstekrav til antallet sensorer. Ordningen med nivåkontroll som skisseres, praktiseres allerede hos oss. Vi har imidlertid ca 12,5 % av besvarelsene til kontroll. Vi har eksamenskull på rundt 400 kandidater – 25 % av dette ville utgjøre 100 besvarelser, og det er ikke realistisk at en slik mengde skulle kunne få en grundig gjennomgang av nivåkontrollør på rimelig tid. Hvis vi måtte ha to nivåkontrollører, faller poenget bort etter vår mening. **Vi støtter forslag om nivåkontroll, men omfanget må begrenses til det som er realistisk overkommelig.**
- iv. Definisjon av ekstern sensor. **Vi har ingen innvendinger til forslaget, og mener at det kan være fornuftig med en slik definisjon.**
- v. Minstekrav til ekstern sensur. **Vi er kritiske til at den «endelige» nivåfastsettelsen skal tillegges ekstern sensor.** Universitets- og høyskoleloven tillegger institusjonen ansvaret for det faglige nivået på eksamen (§ 3-9 (1)). Videre heter det i universitets- og høyskoleloven § 1-5 (4): «Den som gir undervisning ved institusjon under denne lov har et selvstendig faglig ansvar for innhold og opplegg av denne innenfor de rammer som institusjonen fastsetter eller som følger av lov eller i medhold av lov.» Emneansvarlig har altså et velfundert ansvar for innhold og nivå i sitt emne; det forutsettes å komme til uttrykk i læringsmålene og konkret i sensorveiledningen for eksamen.

Det framstår som dårlig i samsvar med dette, at «siste ord» med hensyn til nivå og kvalitet skal tilligge en ekstern sensor; dersom institusjonen utøver streng instruering overfor den eksterne, faller poenget i alle fall bort – dersom den eksterne opptreer relativt fritt, sitter institusjonen med ansvar på et område der de er fratatt instrumentene.

Det framstår for øvrig som uklart hva som er formålet med denne delen av forslaget fra UHRs arbeidsgruppe, og hvilke forutsetninger som er lagt til grunn for forslaget.

- vi. Oppnevning av sensorer. Dette forslaget synes å være i god overensstemmelse med bestemmelsen i universitets- og høyskoleloven § 3-9

(2). Vi kan ikke se hva som er nytt i dette forslaget, og har ingen merknader til det.

- vii. Håndtering av uenighet mellom sensorer. Se merknaden til punkt v over. For øvrig framstår det som uklart for oss hva dette forslaget egentlig går ut på, og hvilket problem det tar sikte på å løse.
 - viii. Ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene. Vi har ingen merknader til forslaget, men anser at det kan være av interesse å avklare begrepsbruken – det kan virke som begrepene ekstern sensor/sensur, ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene, programsensor og eventuelt også tilsynssensor ikke har noen entydig anvendelse i sektoren.
- b. Sensurordninger og kvalitetssystem. Dette framstår som et nokså vidtrekkende forslag. Vi har ingen innvendinger til at de tiltakene som vedtas, også innarbeides i kvalitetssikringssystemet. Vi tar imidlertid noen **forbehold når det gjelder innholdet i det som foreslås** – se de følgende punktene.
- c. Samordning av sensurarbeidet – nasjonale og lokale sensorsamlinger.

Dette forslaget har omfattende konsekvenser, både praktiske og budsjettmessige. Våre innvendinger er knyttet til kostnadssiden, og til det praktiske: De aller fleste av våre sensorer er eksterne og de er i annet fast arbeid. Det vil naturlig begrense i hvor stor grad de har anledning til å delta i slike samlinger. Videre stiller vi spørsmål ved at det ikke er problematisert i rapporten at tiltakene – og kanskje særlig dette – vil trekke ressurser fra undervisning til prøving, i strid med en av retningslinjene fra Kvalitetsreformen.

På den annen side ser vi utvilsomt gevinstene med slike samlinger, det vil nokså sikkert bidra til kvalitetssikring og -heving og behovet er ytterligere aktualisert etter erfaringer vi (og store deler av sektoren) gjør i tilknytning til ny ordning for klagesensur.

Vi viser også til punkt 5 over.

Samlet sett er vi positive til tiltaket, men vil peke på at det vil være svært ressurskrevende. Vi oppfordrer til å undersøke og utvikle de mulighetene som ligger i digitale plattformer for eksamen.

- d. Nasjonale sensorkorps. **Vi stiller oss positiv til en slik ordning. Vi ønsker imidlertid å peke på at en slik nivellering av sensuren ikke må forveksles med en nivellering av studentenes samlede kunnskaper og kompetanse – for et slikt formål må også læringsmål, underveisprøving, eksamensordninger og så videre undersøkes. Vi vil også nevne at for de juridiske gradsutdanningene er det i en viss grad felles bruk av sensorer, noe som et stykke på vei oppfyller samme formål.**

Vennlig hilsen

Asbjørn Strandbakken
dekan

Øystein L. Iversen
fakultetsdirektør